

U d i j a l o g u

Ovdje smo jer ne bježimo pred sobom!

Jedno od najaktualnijih pitanja današnjice je sve izraženiji problem ovisnosti. Ovisnost je utoliko opasnija po zdravlje društva, što pogada upravo onaj njegov najvitalniji dio - mladost. Ovisnost je prljava, nemislosrdna i ubojita napast kojoj, čini se, mogu stati na kraj samo organizirana i od svih podupirana nastojanja oko njezina suzbijanja. Mi se, jasno, bavimo posljedicama tog zla i onim što se čini da se saniraju te uvijek teške posljedice, a o uzrocima valjalo bi progovoriti na drukčiji način i u drukčijim okolnostima.

Stoga, što se čini da se umanjuje broj onih najtragičnijih ljudskih sudbina, gubitak ljudskih života, i o rezultatima te borbe pokušali smo nešto doznati razgovarajući s liječenim ovisnicima iz **terapijske zajednice "Susret"**. Ovim putem im se najsrdačnije zahvaljujemo na suradnji, a evo što su nam rekli.

Počeci: *Recite nam nešto o počecima svog navezivanja na droge? Drugim riječima, možete li nam za početak oslikati trenutke Vaše svakidašnjice, kakav ste to život živjeli, imajući u vidu sve one životne uvjete i druge okolnosti pod kojima ste rasli?*

Toni: Mogu reći da sam dijete rastavljenih roditelja i kao takav u prvim godinama moga kontakta s drogom bolje sam se i 'zadovoljnije' osjećao, boraveći vani na ulici, nego u obiteljskom 'domu'. Kao dijete od 11 - 12 godina osjetio sam svu gorčinu i nepodnošljivost roditeljskog neslaganja, te krivo procjenjujući stvar, tražio sam

krivca i pronašao ga u sebi. Stoga, pobjeći vani, na ulicu, za mene je značilo pobjeći od "odgovornosti" za skrivljeni nespোরазум i neslaganje mojih roditelja. Moji roditelji, jasno, nisu uočavali taj pritisak kojega je na mene ostavljala njihova svađa. Ja sam žrtva nespоразума! Taj je nespоразум bio dovoljan da potražim "sreću" na ulici. Droga je došla spontano, kao vjerna pratilja bijega pred sobom, pred svojom situacijom.

Počeci: *Može li se tvrditi da je droga, budući je nuspojava i posljedica stanja u kojem se čovjek nalazi, posljediva i nedovoljne*

obaviještenosti o njezinoj štetnosti? U kojoj mjeri nedostatak iskustva pridonosi lakšem približavanju čovjeka drogi?

Ante: Ne bih rekao da je posrijedi neiskustvo. Čovjek jednostavno upadne u takvo društvo u kojem postoje posve određene norme ponašanja, pa je i droga stvar mode, odnosno, mladenačkog 'dira'. Čovjek postupno "raste" u svom iskustvu s drogom. Jer nakon razdoblja kada sam koristio isključivo lake droge, spontano je nadošla želja da prekoračim granicu doživljenog, kroz upotrebu teških droga. Želio sam vidjeti što je s one strane granice.

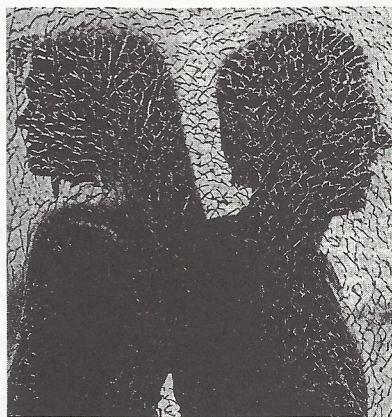
Počeci: *Kako biste opisali profil jednog ovisnika, čovjeka koji nije imao prigodu u vlastitoj životnoj sredini upoznati ovisnika? Kako se ovisnik ponaša, kako mu dani prolaze?*

Ante: Ovisnik svoju sreću osjeća upravo u onoj mjeri u kojoj je uspio izbjeći probleme. Raditi sve kako bi se pobjeglo od obveza, dužnosti, od svega što narušava vlastiti mir, tako bi moglo glasiti geslo prosječnog ovisnika. Ovisnik je svjestan vlastitog bježanja, ali mu to predstavlja određeni užitak.

Ovisnik tijekom vremena nametne sam sebi nekakav životni stil. Svaki se treptaj njegova bića s vremenom navikne na specifično ponašanje. Ono što ovisnik čini, čini to rutinski.

Počeci: *Što je Vas prisililo na promjenu postojećeg stanja i na pokušaj da sebi stvorite potpuno drugačije životne navike? Da li je posrijedi pritisak Vaših bližnjih ili ste do te odluke došli nakon suočenja sa sobom?*

Ante: Za liječenje sam se odlučio tek nakon što sam na neki način bio ucijenjen od roditelja i zbog pritiska kojeg su vršili na mene.

Donato: Posrijedi je vrlo teška odluka. I malo je onih koji se samoinicijativno odlučuju prihvatiti taj rizik boli i straha pred neuspjehom terapijskog procesa. Po meni su dva temeljna i najčešća motiva iz kojih se ovisnik odlučuje za taj životni zaokret: prvi je kada vas roditelji ili vlastita životna sredina toliko opteretiti, da vas praktično prisile na odlazak od kuće, a to opet znači da ste osuđeni na beskućništvo, na veliko prokletstvo. Drugi je motiv ako ste počinili kakvo kažnjivo djelo pa vas progoni policija. U oba slučaja, ovisnik se nalazi u nezavidnu položaju i prisiljen je

potražiti utočište u nekoj od terapijskih zajednica.

Ja sam osobno stavljen pred izbor: rastava od žene, što bi značilo gubitak moga djeteta, ili prihvatiti terapijski proces liječenja. Moja žena i moje dijete bili su nekoć samo formalno moja obitelj, ali prema toj obitelji ja nisam osjećao nikakvu obvezu ni odgovornost. Ona u mojim očima nije zauzimala ni približno vrijednost koju danas zauzima. Stotinu puta sam bio suočen s istom prijetnjom: rastava ili liječenje. Ne mogu reći da sam dosegnuo granicu vlastitog otpora, ali više nisam mogao izdržati pritisak. Jednostavno me je bilo sram izići vani na ulicu, i morao sam donijeti odluku.

Ante: Kada je u pitanju ovisnik i njegova odluka o radikalnom rezu u životu, onda on zapravo bira između dva zla, ono manje - liječenje. Ja sam tek s vremenom shvatio zašto sam tu i tek sam s vremenom otkrio vrijednost i značaj svoje odluke. Inače u početku za mene je bio jednako težak put, kako onaj prema smrti, tako i onaj prema ponovnom rođenju.

Oliver: Koliko vidim, vi u pitanjima uporno aludirate na to da se nešto u čovjeku-ovisniku probudi, što bi ga eventualno privolilo na promjenu života i prakse. Smatram da se to nešto ne može samo od sebe probuditi u ovisniku. Ovisnika se mora suočiti s istinom da je za njega jedini put spasa organizirano liječenje. Drugim riječima, samo potpuna apstinencija i sustavni rad mogu pomoći ovisniku

da konačno *promjeni odnos* prema opijatima. Ona praksa koju podržavaju različite državne ustanove ili centri za tzv. bolničko, odnosno, izvanbolničko liječenje, gdje se pacijentu nudi u zamjenu neki "blaži" oblik opojnog sredstva, samo nadolijeva ulje na vatru. Ovisniku treba tvrdi program uz maksimalnu potporu društva, a napose njegove obitelji.

Toni: Ja sam za vrijeme drogiranja bio vrlo nesretan čovjek, svjestan vlastitog stanja i potrebe zaokreta. Zaokret se morao jednom dogoditi. Znao sam da se sve jednom mora prekinuti, ali ja jednostavno nisam imao hrabrosti prekinuti to mučenje. Tu je i bila potreba roditelja da me u tim kriznim trenucima stisnu, prisile, da me pomaknu iz mog stanja očajavanja. Ja, zapravo, i nisam živio u stvarnom svijetu, u svijetu s problemima. Za mene nije postojao manji ili veći problem. Ja sam se osjećao dobro ili loše, ovisno o tome da li sam se prethodno "puka". Ali sve je pratio duboki osjećaj nezadovoljstva.

Počeci: *Kako gledate na obitelj? Što za Vas znači ta osnovna stanica društva, koju vrijednost ima u Vašim očima?*

Ante: Bilo je vrijeme kad sam sve dobro u obitelji mjerio kroz to koliko izlazi u susret mojim potrebama. Zapravo sam osjećao kao veliki egoist koji ima lijepu riječ samo za onoga

tko mu koristi. Ali s vremenom sam naučio promatrati vrijednost obitelji i s druge strane. Sada mi je važno samo da smo skupa, jer znam da smo tada jači i da možemo riješiti sve probleme. Živio sam po tim tzv. nametnutim obrascima ponašanja, pa mogu reći i da je sve stvar velikog zavaravanja. Jer smatrati da je staromodno ako otac dolazi kući i donosi novac, a majka kao domaćica ostaje u kući brinuti se za djecu, znači ništa drugo doli veliku glupost. Obitelj je najvažnija. Ona je mjesto u kojem se mogu razviti kao osoba ili mi je to onemogućeno.

Počeci: Je li ovisnost trend ili posljedica stanja u kojem se osoba nalazi?

Ante: Za pubertetlije je ovisnost trend, ali za one ljude koji se počinju drogirati u već zrelijim godinama života, ovisnost je posljedica.

Počeci: Kako ocjenjujete rad županijskih centara za prevenciju i uopće programe koje država financira u svrhu borbe protiv ovisnosti?

Toni: Država bi trebala puno više činiti, a isto je i s Crkvom, želi li se poboljšati učinkovitost te "borbe". Nije mi jasno, kako mogu nazvati borbom protiv nečega, radnje s kojima se stanje stvari samo podržava i podgrijava. Heptaton je obično zavaravanje. Ono što država i pojedinci-dobrotvori mogu učiniti za istinsku borbu protiv ovisnosti, jest utemeljenje novih rehabilitacijskih

centara, koji neće pola godine nakon utemeljenja biti osuđeni na puko preživljavanje, ili sustavno pomaganje postojećih. Onima koji su imali sreće doći u neku od terapijskih zajednica, vrlo su važni znakovi skrbi i potpore od strane "vanjskog svijeta".

Počeci: Imate li osjećaj da su polaznici Vaše terapijske zajednice, i nakon uspješno završenog programa liječenja, u društvu ipak 'obilježeni', te da im je s tim otežan put do radnog mjesta?

Oliver: Pa ja bih to kratko prokomentirao rečenicom koja nam cijelo vrijeme visi pred očima (pokazuje na zid): "Pokušaj shvatiti druge, prije nego što budeš shvaćen!"

Ante: Svjestan sam da u društvu ostajem cijelo vrijeme narkoman. Ali to je moje i to sam ja. Ja se s tim moram nositi. Mene jednostavno ne smije pogadati to kada izidem vani i kada netko upre prstom u mene. Svjestan sam toga tereta, i kada je posao u pitanju moram svojim radom dokazati poslodavcu da sam ja radnik vrijedan svoje plaće. To je, inače, naša ljudska mana da nam se tek onda oči otvore, kada dosegne dno.

Počeci: Koliko je zajednica "Susret", konkretno, u mogućnosti nastaviti voditi brigu za Vas i nakon završenog terapijskog procesa? Kroz oblik socijalnog osiguranja ili pomoć da lakše dođete do zaposlenja?

Oliver: Namjerno se ne želim izjasniti do kraja o tom pitanju. Ali činjenica je da društvo kao takovo vrlo malo čini za naše dečke koji su se uspeli izbaviti iz ralja ovisnosti. Što može učiniti zajednica "Susret" u pogledu naše budućnosti i organizacije života? Odgovorio bih s protupitanjem: što može učiniti čovjek s velikim željama a bez materijalnih sredstava? Kod nas je oko 20 momaka završilo cjelokupni program liječenja i što je društvo učinilo u njihovom slučaju, kako bi im olakšalo taj proces resocijalizacije, to je strašno. Postoji "Udruga roditelja", koja djeluje pri zajednici "Susret" i koja vodi brigu za što lakši i bezbolniji povratak naših momaka u društvo. Na koje probleme oni nailaze, mogao bih to ilustrirati konkretnim primjerom. Naime, udruga naših roditelja se svojevremeno obratila za pomoć odgovornim ljudima iz splitske županije, da se obvežu godišnje zaposliti trojicu naših mladića, netom što oni napuste terapijsku zajednicu, što ti nisu mogli prihvatiti. Činjenica je da smo mi u društvu trajno "obilježeni" i da društvo vrlo malo čini da nam bude što lakši taj proces resocijalizacije. Heptatonska terapija nije rješenje i ne može umiriti savjesti roditelja da se njihova djeca ipak liječe i da država za njih skrbi.

Počeci: *Otvara li Vam, ipak, boravak u Zajednici nova obzorja i nadu u bolju budućnost, unatoč svim problemima?*

Ante: Mi smo zajednica, živimo skupa i svakom koji bi došao među nas, bježeći pred sobom, život bi tu bio neizdrživ. Smatram da smo kao ljudi koji se trude korigirati svoje ponašanje, svi načelno otvoreni prema budućnosti. Naša je perspektiva, čini se, u uzajamnom pomaganju, jer mi se između sebe najbolje poznajemo. Proživjeli smo približno sličnu sudbinu i svima nam je živjeti sličnu budućnost.

Za mene osobno, sam dolazak u zajednicu je uspjeh, jer i njega treba zaslužiti.

Počeci: *Što biste rekli o mladima i Vašoj mogućnosti da im, govoreći iz vlastitog životnog iskustva, probudite povjerenje u starije i iskusnije?*

Toni: Pa, to je vrlo složeno pitanje. Zamišljam sebe u situaciji da mi je u godinama moga kontakta s drogom netko pristupio, želeći mi dati savjet.

Što bih mu odgovorio? Čovječe, prije svega ja te *ne razumijem* što govoriš, a drugo, ne shvaćam *zašto* govoriš to što govoriš!

Doista je upitno koliko danas mladi čovjek želi pomoć, što zapravo smatra kao pomoć i u kojoj je mjeri spreman učiti na iskustvu i primjeru drugih?

Za kraj donosimo nekoliko misli, nepoznatog autora, koje članovi terapijske zajednice "Susret" svakog dana čitaju i posviješćuju:

Ovdje smo jer nemamo sklonište
gdje se možemo sakriti od nas
samih.

Dokle god se osoba ne suoči s
drugom osobom i ne ogleda se u
njezinim očima i njezinom srcu,
bježi.

Dokle god osoba ne dopusti da se
razotkriju njezine tajne iz njih
nema izlaza.

Onaj tko se boji biti upoznat, ne
može upoznati sebe samoga, niti
druge, ostaje sam.

Gdje se možemo bolje ogledati
nego jedni u drugima i tako
zajedno osoba se može konačno
jasno pokazati sama sebi, ne kao
div iz svojih snova, ili patuljak
svojih strahova, nego kao čovjek
koji je dio cjeline kojoj daje svoj
doprinos.

Na ovom tlu svi možemo pustiti
korijene i rasti, ne više sami kao u
smrti, nego živi i sebi i drugima.

Razgovarali:
Fra Joško Kodžoman &
Fra Josip Cvitković